

Sygn. akt III UK 150/15

POSTANOWIENIE

Dnia 14 kwietnia 2016 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Zbigniew Korzeniowski

w sprawie z odwołania M. O.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w J.

o emeryturę,

na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń Społecznych i Spraw Publicznych w dniu 14 kwietnia 2016 r.,

na skutek skargi kasacyjnej odwołującego się od wyroku Sądu Apelacyjnego w [...] z dnia 9 kwietnia 2015 r., sygn. akt III AUa [...],

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,**
- 2. zasądza od skarżącego na rzecz pozwanego 120 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu kasacyjnym.**

UZASADNIENIE

Sąd Apelacyjny w [...] wyrokiem z 9 kwietnia 2015 r. oddalił apelację skarżącego wnioskodawcy M. O. od wyroku Sądu Okręgowego w K. z 23 października 2014 r., którym oddalono jego odwołanie od decyzji pozwanego z 11 lipca 2013 r., odmawiającej mu prawa do wcześniejszej emerytury wobec braku 15 lat pracy w szczególnych warunkach. Jako praca w szczególnych warunkach sporny był okres zatrudnienia od 17 kwietnia 1983 r. do 15 marca 1997 r. w A. w R.. Sąd stwierdził, że wnioskodawca był przełożonym pracowników kotłowni, oczyszczalni i zmiękczenia wody, a także służby utrzymania ruchu, jednak nie wszyscy nadzorowani przez niego pracownicy, wykonywali prace w szczególnych

warunkach, co odnieść należy w szczególności do pracy mechaników, stolarzy czy murarzy, a nadto poza czynnościami nadzorczymi do jego obowiązków należało także wykonywanie wielu czynności administracyjno-biurowych, które nie były związane bezpośrednio ze sprawowanym przez niego nadzorem. Wykonywana przez wnioskodawcę praca nie była stałą i w pełnym wymiarze czasu pracą w szczególnych warunkach, w szczególności tą wymienioną w dziale XIV, poz. 24 rozporządzenia z 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze. Wnioskodawca nie wykazał piętnastoletniego stażu pracy w szczególnych warunkach do wcześniejszej emerytury - art. 32 w związku z art. 184 ustawy z 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z FUS i § 1, § 2 ust. 1 i § 4 ust. 1 rozporządzenia z 7 lutego 1983 r.

We wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania wskazano na art. 398⁹ § 1 pkt 1, 2 i 4 k.p.c., bowiem:

„a) zastosowanie art. 184 ust. 1 pkt 1 i art. 32 ust. 1, 2, 3, i 4 ustawy z 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z FUS w ustalonym stanie faktycznym, pkt I skargi kasacyjnej, wymaga wykładni obowiązującego przepisu celem jego wyjaśnienia oraz usunięcia rozbieżności i wątpliwości prawnych w zakresie dotyczącym wyjaśnienia przepisu art. 32 ust. 1, 2, 3 i 4, w takim znaczeniu czy: - praca od 17 kwietnia 1983 r. do 15 marca 1997 r., może być uznana za okres pracy w warunkach szkodliwych zaliczany po spełnieniu przez ubiegającego się o emeryturę warunków wynikających z art. 184 ust. 1 pkt 1 w związku z art. 32 ust. 1, 2, 3 i 4 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Świadczeń, pkt II skargi kasacyjnej;

b) naruszenie § 1 ust. 1, § 2 ust. 1 i § 4 ust. 1 w związku z pkt 24 działu XIV wykazu A załącznika do rozporządzenia z 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wymaga wykładni w takim znaczeniu, czy: - w sytuacji, gdy wnioskodawca (skarżący) świadczył pracę w charakterze nadzoru bezpośredniego, a w czasie wykonywania pracy przebywał w niewielkim zakresie czasu w pomieszczeniu biurowym oraz sprawował funkcję nadzoru także nad pracownikami, którzy nie świadczyli pracy w szczególnych warunkach w rozumieniu

§ 1 ust. 1, § 2 ust. 1 i § 4 ust. 1 w związku z pkt 24 dział XIV wykazu A załącznika do rozporządzenia z 7 lutego 1983 r. winno nastąpić uznanie, że wnioskodawca pracował w warunkach szczególnych stale i w pełnym wymiarze czasu pracy, pkt II skargi kasacyjnej; - praca w pomieszczeniach, gdzie panują warunki szkodliwe w celu sprawowania bezpośredniego dozoru inżyniersko-technicznego nad pracownikami w sytuacji, gdy czynności te są stałe i w pełnym wymiarze czasu pracy jest pracą w warunkach szkodliwych - pkt II skargi kasacyjnej; - przebywanie w wydzielonym pomieszczeniu bez odrębnej wentylacji na hali produkcyjnej na której panują warunki szkodliwe w celu wykonywania zadań administracyjno-biurowych w sytuacji, gdy czynności te są stałe i w pełnym wymiarze czasu pracy, jest pracą w warunkach szkodliwych - pkt II skargi kasacyjnej;

c) naruszenie przez Sąd art. 233 § 1 k.p.c., art. 382 k.p.c. w związku z art. 328 § 2 k.p.c. i art. 391 k.p.c., skutkuje naruszeniem podstawowych zasad praworządności do obiektywnego, praworządnego postępowania, które gwarantuje wnioskodawcy prawo i utrudnia kontrolę kasacyjną, a to z uwagi, iż Sąd: - niedostatecznie uzasadnił motywy rozstrzygnięcia na tle zebranego w sprawie materiału dowodowego i wykładni zapisów § 2 ust. 1 rozporządzenia w związku z pkt 24 wykazu A działu XIV załącznika do rozporządzenia z 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze - pkt III skargi kasacyjnej, - nie wykazał w jakim zakresie nie dał wiary zeznaniom świadków i wyjaśnieniom wnioskodawcy i z jakich powodów - pkt III skargi kasacyjnej”.

Pozwany wniósł o nieprzyjęcie skargi i zasądzenie kosztów.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania (wyżej *in extenso*) nie przedstawia zasadnej podstawy przysądu i dlatego nie został uwzględniony.

Negatywna ocena wynika już tylko z mankamentów metodycznych i merytorycznych.

Nie jest uprawnione kumulowanie trzech podstaw przedsądu, bo każda jest inna, co też ustawodawca wyraźnie rozróżnia (art. 398⁹ § 1 pkt 1, 2 i 4 k.p.c.). Chodzi o to, że to co jest sednem istotnego zagadnienia prawne nie składa się na drugą i kolejną podstawę przedsądu, gdyż przedmioty tych podstaw i pola rozważań oraz ocen są odrębne.

W sprawie nie przedstawiono istotnego zagadnienia prawnego, które ma na uwadze art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c.

Nie wykazano też drugiej podstawy przedsądu z art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c. Wykładnia przepisów wskazanych we wniosku, dotyczących pracy w szczególnych warunkach ma już niemałe orzecznictwie. Nie wynika to ze skomplikowania regulacji prawnej lecz z wielości różnych stanów faktycznych i badania czy prawo zostało niewadliwie zastosowane. Taka kontrola odpowiada jednak podstawie kasacyjnej z art. 398³ § 1 pkt 1 k.p.c. a nie podstawie przedsądu z art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c. Wówczas znaczenie miałyby rozbieżność w orzecznictwie sądów, a takiej rozbieżności wniosek nie wskazuje. W uzasadnieniu skarżący odwołuje się do kilku spraw (II UK 69/13, II UK 125/11, I UK 377/13, I UK 111/07), jednak nie w kontekście rozbieżnego orzecznictwa jako podstawy przedsądu z art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c. Orzeczenia te mają stanowić punkt odniesienia w ocenie wykładni i stosowania prawa, co dotyczy podstawy kasacyjnej z art. 398³ § 1 pkt 1 k.p.c. Zwykła wykładnia prawa nie stanowi jednak podstawy przedsądu (art. 398⁹ § 1 k.p.c.). Gdyby zachodziły poważane wątpliwości w wykładni, a zwłaszcza wynikające z rozbieżności w orzecznictwie, to niejako z urzędu zostałyby podjęta uchwała w składzie powiększonym przez Sąd Najwyższy dla jednolitości orzecznictwa. Taka sytuacja nie występuje.

Wracając do oceny wniosku, to druga podstawa (art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c.) nie spełnia się również z tej przyczyny, że potrzeba wykładni przepisu ma charakter uniwersalny, czyli nie koncentruje się na badaniu zastosowania prawa w konkretnej sprawie. Tymczasem kwestie które sformułowano we wniosku silnie, a w istocie bezpośrednio nawiązują do sytuacji wnioskodawcy. Nawet gdyby udzielać odpowiedzi, to nie wykraczałaby poza ocenę zastosowania prawa w konkretnej sprawie skarżącego. Natomiast przedmiotem zainteresowania tej podstawy przedsądu jest samo prawo i potrzeba jego wykładni, ze względu na stopień

skomplikowania i poważane wątpliwości w wykładni. Innymi słowy wniosek nie wykazuje uniwersalnych przyczyn tej podstawy przedsądu, bo tylko pozornie formułuje ogólne kazusy, a które w istocie (w treści) dotyczą konkretnej sytuacji wnioskodawcy.

Ten ostatni motyw przenosi się do oceny podstawy przedsądu z art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. Jej ocena jest negatywna, gdyż we wniosku nie wykazano, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Jeżeli wnioskodawca odwołuje się do potrzeby wykładni przepisów to sam potwierdza, że nie może być oczywistego naruszenia prawa. Ostatnia podstawa spełnia się wtedy, gdy naruszenie prawa jest oczywiste, czyli widoczne (*prima facie*). Jeżeli skarżący we wniosku odwołuje się do podstaw kasacyjnych, to jest to nieprawidłowe, gdyż podstawy kasacyjne stanowią odrębny element skargi i nie zastępują podstawy przedsądu. Podstawy kasacyjne podlegają rozpoznaniu dopiero po przyjęciu skargi kasacyjnej do rozpoznania, co oznacza, że wpierw wniosek o przyjęcie skargi powinien samodzielnie wskazać i wykazać takie naruszenie prawa, które bez wątpliwości prowadzi do stwierdzenia, że objęty skargą wyrok jest oczywiście wadliwy i dlatego skarga powinna zostać przyjęta do rozpoznania. Wniosek tego nie czyni. Przepis art. 233 § 1 k.p.c. jest objęty regulacją art. 398³ § 3 k.p.c. i nie może stanowić podstawy zarzutu kasacyjnego, a więc również podstawy przedsądu z art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. Przepis art. 382 k.p.c. może być podstawą zarzutu, jednak wówczas znaczenie ma wykazanie jaki konkretnie materiał został pominięty w orzekaniu i czy miało to wpływ na wynik sprawy (art. 398³ § 1 pkt 2 k.p.c.). Wymagałoby to odpowiedniej i samodzielnej analizy, idzie wszak o szczególną podstawę przedsądu z art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c., a nie o procesową podstawę kasacyjną, którą również ocenia się ze względu na wynik sprawy, czyli ze względu na zastosowanie prawa materialnego. To prawo materialne decyduje jakie ustalenia w sprawie były konieczne dla dostatecznego rozstrzygnięcia spornych okoliczności oraz czy przedmiotem dowodu były fakty mające istotne znaczenie (art. 217 § 3 k.p.c., art. 227 k.p.c.). Innymi słowy zarzutu naruszenia art. 382 k.p.c. nie należy mylić z oceną dowodów i ustaleniem faktów. Oceny powyższej nie zmienia zarzut naruszenia art. 328 § 2 k.p.c., gdyż uzasadnienie sporządza się już po wyrokowaniu i choćby z tej przyczyny uzasadnienie nie ma wpływu na wynik sprawy (art. 398³ § 1 pkt 2 k.p.c.).

Uzasadnienie wyroku jest wystarczająco jasne w warstwie faktycznej i prawnej. Jego szczegółowa analiza nie jest konieczna, gdyż wkraczałaby w ocenę „w jakim zakresie Sąd nie dał wiary zeznaniom świadków i wyjaśnieniom wnioskodawcy”. Granicę ustaleń stanu faktycznego stanowi dwuinstancyjne postępowanie przed sądem powszechnym i dlatego taka sfera oceny (dowodów) nie należy do postępowania kasacyjnego (art. 398³ § 3 k.p.c., art. 398¹³ § 2 k.p.c.).

Z tych motywów orzeczono jak w sentencji (art. 398⁹ § 2 k.p.c.).

O kosztach orzeczono na podstawie art. 98 i 99 k.p.c. oraz § 11 ust. 2 i § 12 ust. 4 pkt 2 rozporządzenia z 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych.